

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések és előléptetések; ő fels. koronázása Milanóban; budapesti napló; Keglevich Gábor gr. utazása, magyar játékszíni előadások, 's a' t.; a' budapesti hid ügye és Sina b. felvilágosító függeléke az iránti nyilatkozatához; különféle: ritka néber-termékenység, erdélyi adakozás a' vízkárvallottak fölségére, „Zofia” gőzös Dráva és Száva folyamokon, 's a' t.; m. n. akad.; gőzhajó-járat jövő octoberben; 's a' t.) Amerika (a' francia ostromzári sereg Buénosayres előtt erősítést kap; 's a' t.) Portugália (a' mérséki part a' választásoknál győz; 's a' t.) Spanyolország (Oran szerencsétlensége rossz hatást szült; a' kormány jelen állapotja; 's a' t.) Anglia (lapvélemények a' parisi gr. születéséről; a' jour. des Débats háromszínűsége; 's a' t.)

Magyarország és Erdély.

Ő es. 's ap. kir. fölsége Nyáry Manó grófot es. kamarássá nevezni méltóztatott. H-k. —

Ő es. 's ap. kir. fölsége f. hó 3kán fogadá el Milanóban a' hódulást 's az udv. kancellár és lombard-velencei főudvarmester üdvözlő beszédire ezt válaszolá: „Végre teljesülve látom ma kívánatomat, midőn a' lombard-velencei királyság hű alattalóji közt vagyok a' vaskorona fejemre tétele végett, azon rendszabályok szerint, miket e' királyság fönséges alapítója alkotott. Kívánom, miszerint ez ünnepélyes tett, a' szeretet kötelekít, mik e' népet trónomhoz esatolják, mindig jobban megerősítse, 's új záloga legyen atyai szorgalmammak. Köszönöm a' lüség azon nyilatkozatát, mikr' l bizonyossá tételtem, 's megengedem azok ismétlésit ünnepélyes hódulat által.” A' hódulat a' kitűzött pompával ment véghez mint szünte a' koronázás is 6kán. —

A' m. kir. udv. kamra Derbay József körmendi k. sómázást ugyanott sómázamesterré alkalmazá. O. Z. —

Budapesti napló. A' legf. helybenhagyást nyert magyar nyugpénzi intézet pénztárában jelenleg 182 ezer váltó forint találtak, melly menyenyiség, egészben vagy részenként, a' fenálló alapszabályok szerint 6 pCnyi kamat mellett budapesti minden tehertől ment 's tűz ellen biztosított házakra kiadandó. Pénzt fölvenni ohajtók, a' főnebbi föltételeknek megfelelő bizonyítványokkal ellátott folyamodásikat a' budai intézeti választmányhoz nyújthatják be. — Keglevich Gábor gr. m. kir. udv. kamarai elnök mult hó fogytán beutazá a' bács megyei kamarai jószágokat, mellyek 80 geogr. négy-szög mérfölden 250 ezer lakossal bírnak, 's a' tiszai koronai jószágokat is meglátogató. Baján fényes megyei küldöttség fogadá őt. Bezdányban, Újvidéken és Zomborban pedig városi 's kamarai hivatalviselők csoportja tisztelge körülte. A' ns grófnak fő vizsgálati tárgyal a' községi 's árvai számadások szolgáltak, miáltal maradandólag nyere meg az adózó nép szeretetét. — Nemzeti színpadunkon sept. 12kén, „Korszellem” ezimű vigjátékot adak Raupachtól Fekete Soma fordítása szerint másodsor, nézők szebbszámmal, mint közönségesen, az előadás sükerült; 13kán „Fra Diavolo” dalmüvet nagy számu közönség előtt kielégítőleg; 14dikén „Veszedeles nagynéne” vigj. Albini után Szigligeti által fordítva. Néhány nap mulva Kuthy „Ariadne” ezimű eredeti színműve kerüld színpadra, 's rövid idő mulva „Caligula” drama Dumastól Vajda által fordítva. — A' Pesten munkás kir. biztossághoz a' vízkárvallottak számára küldöttek: egy névtelen 140 for., Gorove László, Lajos 's Károly testvérek 100 for., a' pozsonyi lakatoszeh a' budapestinek 40 f., a' esákovai 's nagykövéresi k. hagyománybeli urod. gyűjtése 165 f. 51 kr., a' jolsvai ágostai vallásu község 66 f. 48 kr., Sarkad város 32 f. 46 kr., Wurda hamburgi dalszínész 27 f., a' nagykanizsai zsidóközség 700 f., Zsoldos Ign., veszprémmegyei főjegyző „Honi közbátorságról” ezimű munkája tiszteletdíját 100 f., egy névtelen grnó 300 f., Sátoraljuhely város 120, az udvarhelyi helyv. vall. collegium 33 f., 5 kr., Rosenzweig József 4 f., 42 kr., mind pöben.

B. Sina György, 72dik számunkban közlött nyilatkozatát az építendő hid ügyében következő fölvilágosító függelékekkel töltötte meg: Föns. es. k. főhg országunk nádora, fömélt. orsz. küldöttség! Minthogy Buda és Pest állandó egybekapcsoltatását, melly már annyiszor forgott szóban, létre hozni valóságos elkötelelt szándékom, más részről azonban tudva van előttem, mennyi előítélet 's hibás vélemény uralkodik ez iránt a' közönségben: méltóztatnék, kérem, es. kir. föns. és fömélt. orsz. küldöttség kegyesen megengedni, hogy a' tárgy fölvilágosítására ezennel még némikek előterjeszthessek. Az ország gyűlése, melly a' kérdéses hid építést elhatározó törvényt hozta, 1836ki maj. 2kán oszlott el. Mélt. gr. Széchenyi István urnak, mint az ő es. kir. fönsége országunk nádora által ideiglen kinevezett kisebb hidválasztmány elnökének föltételek minden töképszerűsége 's vállalkozni szeretőihez intézett fölszólítás ugyanazon év jun. 10kén jelent meg a' hírlapokban; úgy hogy mindenkinek, ki e' tárgyról tudni, 's annak fölállására ajánlkozni kívánt, e' szándéka közölhetésére teljesen elég volt tőve. Senki azonban magát nem jelentette, 's az egész szerföltt vesztélyes merénynek tartották, mellyre a' megkívántató töke alig vagy csupán tiszta hazafiai kinevezések mellett lenne egybeszerezhető. Ily körülmények közt több érdemes férfítól, sőt felsőbb helyről is — 's egyes egyedül Magyarország virágzásának technikailag is lehető előmozdítása tekintetéből — fölszólítottam: alkotni társaságot nevem alatt a' végett, hogy a' még csak írott törvényt, díszére a' magyar nemzetnek, mellynek tagja lenni büszke vagyok, életbe hoznám. Sokáig nem tudtam elhatározni magamat. Sokféle foglalatosságim, élemlétebb korom, mellyben már nem igen szeretjük napjainkat fölhalmozott munka által keseríteni, erősen visszatartóztatának: míg végre számos megújított biztatás után a' tárgyat közelebb vizsgálat alá vevén azt találtam, mikép ez egyike azon vállalatoknak, mellyek szilárd alapra állítva, kedvező körülmények mellett a' részesekekne kockázatásáikért méltányos és megérdemelt jutalmatis hozhatnak, 's emélfogva érdemes volna azt annál is inkább megindítani, mint-hogy sikerülése által hazánkra többféle nem kis haszon fogna haramlani; 's én e' szerint, egyedül a' közjó előmozdítását ohajtó szándéktól vezéreltetve a' hozzám intézett fölszólításoknak végre engedtem. Milly kevéssé indított engem e' lépésre nyereségvágy, minden okos ember megítélheti, ki előtt csak félig meddig is tudva van, milly bizonytalan és aránylag csekély jövedelmet nyújtanak külföldön az állóhidak; — megítélheti továbbá az, ki viszonyimat ismeri, mellyeknél fogva, nekem nem egy, hanem számos sokkal nyereség-igéribb vállalmány kínálkozik, mint Buda és Pest városainak állandó egybekapcsoltatása lenne. Alig volt azonban tudva, hogy én az ügyet fölállalni el-

határoztam, már is a' közvélemény úgy szólván 24 óra alatt egyik tulság-ból a' másikra szökött által, 's a' nagy közönség ott, hol nem sokkal ezelőtt csupa vesztélyt 's vesztéseget látott, most egyszerre a' legbiztosb 's legdú-sabb aranybányát vélte föllelni. Kiváltképen halható vala csudálkozása, 's majd mondhatnám neheztelése a' közönségnek az iránt, hogy én 100 esztendő-re terjedő kiváltságot kértem, mintha ezzel olly hallatlan 's a' nevem általi társaság által viselendő terhekkel legkisebb arányban sem álló kedvezést kívántam volna. De ha tekintetbe vesszük föns. es. kir. főhg, fömélt. orsz. küldöttség, mikép Franciaországban kisebbszerű hidakért is 99 kiváltsági évet szoktak adni, és Angliában, hol a' világ legnevezetesebb híjai léteznek, ezek a' vállalkozóknak olly móddal engedtetnek által, miszerint ők azokat nem 100 évi, hanem örökös tulajdonuknak tekinthetik; mi azon országok gyakorlata szerint, — mellyel mi nem bírnak, 's nem is bírhatunk, nálunk eddigelé hasonló munka sem kezdve sem végezve nem levén — világos bizonyossággal szolgál arra, hogy az illető törvényhozóságok, hasonló munkák végbevételének lehető-tététele végett elkerülhetlenül olly nagy engedvényeket voltak kénytelenek adni; — ha továbbá fontolásra venni akarjuk, mikép sem Franciaországban, sem Angliában egy hid sem létez, mellynek valóstítása mindent összevéve, annyi nehézséggel 's aránylag annyi költséggel lett volna egybekapcsolva, mint a' Buda 's Pest közt építendő álló-hid: — mind ezt tekintetbe véve, mondom, kiki megvallani kénytelen, hogy az általam kikötött 100 év teljességgel nem hallatlan, 's tulságos követelés, hanem csupán esalhatlan számokra állított hidegverű számolás eredménye, melly számolás, ha Franciaország 's Anglia példái állanak, kivált a' legutolsó áradási szerencsétlenség után, a' 100 év mellett is inkább tán vesztesség mint nyereség következtét gyaníttatja, 's az által is sokkal kedvezetlenebbnek mutatkozik, mint franciaországi 's angliai hidaknál szokott lenni a' dolog, mert ott tudomra egy vállalkozó sem volt, a' ki már magával az illy óriási építvények sikeresítésével járó terheken kívül, még azon kötelezést is magára vette volna, mellyre én ajánlkozom: — „hogy t. i. a' megszabandó kiváltsági évek elfolyta után, a' fölállítandó közlekedési eszközt legjobb állapotban átadandom, azon ideig pedig, általam benyújtandó jegyzék szerint, egy tartalék-pénzalapot a' főorszáigazgatásnak akár mikor kimutatandót, alkotni 's világosságban tartani kész vagyok, mellyel fogvást az, netaláni nagyobb megrongáltatás esctére is szakadatlan haszonvehető állapotban tartathassék.” Ha ezenkívül még a' javaslatban levő váczi vasut, melly által Buda 's Pest elmellözve, 's ekkép virágzásuk nem kevéssé hátráltatva lenne, 's tán idővel még egyéb hasonló vállalatok is létesülnek, — akkor a' részvényesek 's számolásai teljességgel semmi kedvezővel sem kecsgethetnek. — „De az én föltételimnek csekélyebbeknek kellene lenni, mint a' francia 's angolországi vállalkozókéi, mincké-utána honunkban minden ősőbb” — ezt mondták sokan. Szorosabb vizsgálat azonban és a' hozzáfogás olly rendkívüli munkákhoz épen ellenkező mutat: hogy t. i. a' pesti hid Franciaországban sőt Angliában is — ugyanazon helybeli 's éghajlati viszonyokat téve föl, sokkal kevesebb költséggel lenne valóstítható mint nálunk, mit Plews és Slater urak jelentése is világosan bizonyít, minthogy Angliában mind a' vas és faragott kő nagy darabokban, mind az illy munkákhoz alkalmas mesteremberek napdija — millyek nálunk nem is találtatván nagy költséggel külföldről hozatandók — sokkal kevesebbe telik, mint Magyarországon; erőművek, fölügyelők, igazgató építések pedig illyes munkákra épen olly kevéssé léteznek nálunk, 's így ezeket is kimondhatatlan költséggel 's egyéb áldozatokkal szükség megszerezünk. — A' közönség egy része az általam kikötött vámjegyzéket találta tulságosnak. De úgy látszik, megfedekezett arról, hogy e' vámjegyzék, mint a' volt tapasztalás szerint sem a' két városi közlekedésre, sem az általános kereskedelesre nézve nem káros, nem általam hanem az ország törvényhozása által szabott ki, 's így én ekkép semmi egyebet nem kértem, mint mit a' törvény már megengedett, olly megjegyzéssel mindazáltal, hogy én a' közönség társaság kényelme végett nemcsak előfizetést, hanem — ha a' részvényes javaság fölállítására csak valamennyire is összeegyeztethető lenne — a' vám-leszállítást is fognam eszközölni. — „Illó volna az építéshez inkább honi művészek 's munkások segítségével élnem, 's teljességgel semmi külföldi anyag-szeret mint vasat, 's efféléket nem használnom, ekkép a' nemzeti ipar fölszerkentése 's a' pénznek az országban maradása éretvén el,” — ez is egyike azon megjegyzéseknek, mellyek a' nagy közönségben hallhatók valának. Mi az elsőt illeti, erre nézve maga a' fömélt. orsz. küldöttség, 1837ki junius 11kén tett azon határozata által: hogy „a' kérdéses hid építése egyáltalában csak olly művészek adassék át, kimár ezelőtt valamely hasonló nagy munkát tökéletességre hozván, magát minden tekintetben illy vállalatnak végbevételére alkalmatosnak lenni megbizonyította” — minden belföldi előlegesen kizárt, miután itt még senkinek alkalma nem volt — ámbár honi művészek közt kétségtől több jeles fő találkozik — ollynemű munkák végbevételére, mellyek nehézségre nézve a' Buda 's Pest közt építendő álló-hidhoz csak távolról is hasonlíthatók volnának. 'S e' határozat fölülte bülezen történt; mert jóllehet igen kívánatos volna, hogy a' vállalat technikai részét idevaló művész vezérelné, ekképen egy uttal nemcsak a' két város szándékolt egybekapcsoltatása, hanem honi talentumok fölszerkentése 's megjutalmazása is eszközöltetvén: mindazáltal tán nem egészen tanácsos, e' vállalatnál mellékezőket is egybekötöni akarni, — miután a' megoldandó föladat már magában is olly nehéz, miszerint örvendeni kell, ha az egyedül, minden egyéb hozzácsatlандó akadályozás nélkül, szerencsésen végbe mehet. Hasonló tekintet alá jó, alázatos véleményem szerint, azon kívánság is, melly szerint csupán honi kéztvényeket kellene az építéshez használni, hogy ekképen belföldi természetűnk segítettének elő. Bármily ohajtható volna is ez, úgy hiszem: nincs helyén, ezen noha igen dicseretes, de mégis itt csak mellékes ezel miatt a' főcél sikerülését, ha nem is közvetlenül, kockázattal, de minden esetre kiszámíthatlan idővel hátrább vetvén, közvetve a' legnagyobb vesztélynek tenni ki. Mert jóllehet a' magyar és cseh vas épen olly jónak, ha nem jobbnak, a' stájer pedig tagadhatlanul jobbnak ismértetik mint az angol vas, mindazáltal amazok gyártása, főképp lánchidakra, mellyeknél a' lehető legnagyobb bevégtetésig kívánatik meg, olly annyira hátra áll, hogy elsőbb tetemes előkészületeket kellene létesíteni, mellyekhez nagy pénztökék volnának szükségesek, ezek azonban, az egy vagy több hidnak is építetése végett teendő

költség meg nem térülve, nem gyümölcsözőnek 's ez okból őszsze sem szerethetnének; mely előkészületek továbbá annyi időbe telnének, hogy míg azok létesülnének, addig hihetőleg maga a híd is már készen állhatna. 'S ezen kívül miként lehetne tölem, miként Clark és Rennie uraktól a rendkívüleg nagyszerű munka sikerüléseért igazsággal jóállást kívánni, ha kezünk megkötötten akadályozva volnánk azon forrásokból meríthetni, melyeket az építő művész leges-legalkalmasabbnak ismer? Mire nézve a dolgozóhoz értő külföldieknek építés ideje alatt szabad itten tartózkodását, 's illető mesterségük szabad gyakorolhatóságát, és mind annak, mi a hídépítéshez 's fontartásához tartozandik, vámnélküli behozhatóságát illető kérelmem tevésére csupán a vállalat rendkívüli nehézsége kényszerített. — „A híd építendő művészeknek előbb tél' alkalmával hosszabb ideig a hely színein kellett volna tartózkodniok, a' jégnek és zajnak láthatása végett“ — ez is egyike volt a' közönségben forgott ellenvetéseknek. És méltán. Mert tagadhatlan, hogy a' jég' elindulása 's általában a' jégjárás Buda 's Pest városai közt gyakran olly komoly tüneményként jelenik meg — a' mint fájdalom! e' folyó évben történt — hogy azt látni kell, ha ki magának a' Duna' hatalmáról helyesképzetet kíván szerezni. Ugyanez okból tartottam én is szükségesnek, a' magok nemében legcompetensebbeknek ismert két angolt, Plews és Slater urakat, a' hely' színeire meghíni, hol ők folyó évi február' 4étől fogva martzius' 15a ig tartózkodván végre szemtanúi levének azon gyásznesetnek, mely a' két várost érte, mely azonban — ha már elkövetkezése a' gondviselésétől kimerve volt — az építendő állóhíd' ügyére nézve épen legalkalmasb időponthban fordult elő, a' vállalat nehézsége 's veszélyességének legfelsőbb fokán, épen azok előtti feltüntetésére, kikhez az oszlopok' 's effélék építése tartozik. Voltak, kik Plews és Slater urak helyett inkább Clark és Rennie urakat kívántak volna ez utolsó áradás szemtanúinak, minthogy ezek levén — úgy mondák — az igazgató művészek, vizsgálataikat illy nevezetes alkalmammal nekik személyesen, nem pedig alárendelteik által kell vala megtenniök. Itt azonban szükség lett volna tudni, hogy Plews és Slater urak Clark és Rennie uraknak teljességgel nem alárendelteik, és soha nem is voltak azok; hanem valamint minden munkánál általában nagyobb elosztás létezik az angoloknál, mint a' szárazföldön — 's ez tán munkáik olly nagy tökéletességének is fő oka — 's mindenki valamelly egésznek csupán egy ágára adja magát, de ebben épen azért, olly gyakran, kitűnő jelességet ér el: úgy van ott a' hídépítés munkája is sokkal inkább elosztva mint nálunk. Clark és Rennie urak például — ámbár az általok vezérelt minden építés' összesége kezeikben van központosítva — a' munka különféle részleteibe, millyenek: a' zárgátok' (Fangdämme) felállítása, nagy kődarabok' szerelése, a' láncszemek' elkészítése, az egésznek összeállítása 's a' t. s. a' t. csak annyiban avatkoznak, a' mennyiben arra szükséges, hogy — ők levén főigazgatók — minden az ő tervükhöz alkalmazva, 's az egészben illőleg végeztessek, míg a' végbevitel' módjával keveset vagy semmit sem gondolnak, ez mindig azok feladása és dolga maradván, kik az egészet alkotandó részeknek mesterei. Mikből kivülágul, hogy Plews és Slater' jelenléte az említett szomorú esetenél sokkal célirányosabb, sőt egyedül volt célirányos; mert sem Clark, sem Rennie ur hídoszlopokat soha közvetlenül nem épített, Plews és Slater urak ellenben hídoszlopokat és effélé építményeket már legnagyobb tökéletességben közvetlenül állítottak fel. Továbbá közönségesen azt is méltánytalannak állították, hogy én a' kibocsátandó részvényeknek csak egy harmadát vagy felét ajánlom a' két város és az ország rendelkezésére, 's általában e' tekintetben is, mint az egész vállalatra nézve részemen teljességgel nem egy közhasznú munka végrehajtásának ohajtását, hanem merően a' részvények' felvérese által nyerekedni vágyást akartak találni. Ha azonban meggondoljuk, es. kir. főherczeg, főmélt. orsz. küldöttség! milly összekötöttesben állok én igen számos bel-és külföldi kereskedőházakkal, melyeket hasonló vállalatokbani részesülhetésből lehetetlen kizárnom; ha továbbá figyelembe vesszük, hogy én magamat lekötölezm a' megszabandó kiváltási évek' lefolyta után a' felállítandó közlekedési eszközt legjobb állapotban átadni, azon ideig pedig, általam benyújtandó jegyzék szerint egy tartalék-pénzalapot a' fő országigazgatásnak akár mikor kimutatandót, alkotni 's világosan tartani, mellyel fogvást az, ne taláni nagyobb megrongáltatás' esetére is szakadatlan haszonvehető állapotban tartathassék: — nemesak méltányosnak hanem szükségesnek is fogjuk találni, hogy a' részvények egy része nálam maradjon meg, mert ha mind idegen kézbe menne, 's én mint a' vállalkozó társaság fő tagja 's vezére nevezeteseb részvénytársaságot nem tartanék meg, vajjon ez az ügynek olly szükséges hitelét előmozdítaná-e? és vajjon lehetne e' tölem igazsággal kívánni, hogy az említett terhes kötelezéseket magamra vegyem, ha a' vállalat' tőkéjében semmi részem nem volna, és minden előleges költségimnek csak valaha is lehető megtérülésétől mindigre ellennék tiltva? Ha én fens. es. kir. főherczeg, főmélt. orsz. küldöttség! első nyilatkozásomban azon ajánlást teszem vala, miszerint én a' vállalat' vezérletét átveszem ugyan, a' részvényeket azonban másoknak engedem által, és számomra tiszta hazafiságom' bizonyosságul egyteltenyget sem akarok megtartani, vajjon akkor ismét nem arrul vádoltak volna-e, mintha én csupán híú dicsőnévre vágynék a' nélkül, hogy a' teherben és vesztlyben is másokkal osztozni kívánnék? Bizonyosan! És ennek megmutatásul csak azon nyilatkozást kellene adnom, hogy én most, ha minden előlköltségim megtérítetnek, és a' fentebb említett kötelezéstől feloldatom, minden részvényt egyteltenyget sem véve ki, az országnak engedek által. Nem kételkedhetünk, hogy a' közönség ez ajánlatomban semmi egyebet nem fogna látni, mint olly szándékot, mely szerint most — inkább megokulásom után — bölesen visszalépni és a' vállalat' dicsőségét magamnak tartva, annak végbevitelét és az ezzel egybekötött veszélyt másokra hagyni kívánnám; és nem gondolható, hogy a' szükséges tőkék egybekerülne, csak helyettem ismét olly valaki nem venné által a' vállalat' vezérletét, ki annak a' közönség előtt hitelt szerezni képes volna. Az utolsó gyászneset — ellen nem állhatván azon atyai kegyesség és gondoskodás, mellyel ő es.

kir. felsége és es. kir. fenséged — sem azon közrészvét, mellyel az egész ausztriai monarchiának lakosi a' két városon ejtett sebeket enyhíteni ügyekoznek — a' vállalat' finansziái részét tagadhatlanul felével vagy legalább egy harmadával lejjebb szállította. Ezenkívül a' közönségnek azon felingerült heve is: „vaktában bármilly előfordulható vállalatnak neki esni“ — sok remény-csalódás után már jó formán lecsilapult. Ugy hogy, ha szándékom alávaló nyerekedés, nem pedig valósággal a' két város állandó egybekapcsolásának létesítése volna, e' mellett egyedül a' ráfordított tőkék, fáradság 's kockázatának a' vállalat lehető sikerüléséből igazsággal várható kípótlását remélvén: — én bizonyára ez ügygel most, miután az sokkal kedvezetlenebb világba van állítva, felhagynék, vagy követelésim a' legujabb eseményekhez szabva főlebb emelném, vagy legalább az egészet nem fognam olly buzgósággal, mint az előtt, folytatni. Mind ez azonban nem történik. Én első ajánlatimnál megmaradok, — magamat ugyanazon terhek alá vetem, ugyanazon biztosításokat nyujtom most is, mint az előtt — és szinte ugyanazon kedvezéseket kérem, mellyeket első nyilatkozásomban köték ki, 's mellyeket már akkor is szükségeseknek tartottam, és most — a' körülményeknek rosszabbra fordultokkal — még szükségeseknek 's csupán azért tartok elegendőknek, mert remélhető, hogy a' két város ha nem egyhamar is, legalább idővel úgy felvirágozik ismét, a' nevem alatt egybe állott részvény-társaság is részesülhet valaha azon jutalomban, mellyet méltán megérdemel, és melly kilátás nélkül minden részvényes vállalkozás csupa theoria és üres agyrem. Az ügyet pedig a' történet gyászneset után is ugyanazon buzgósággal folytatom, mellyel azelőtt, midőn még az egész tárgy, mind valóságban mind a' közönség' véleménye szerint, igen hasznosnak mutatkozott! Sőt inkább most még nagyobb buzgósággal látok hozzá a' végett, hogy kisebbitőimnek megmutassam: mikép nyereség csak annyiban jöve számolásomba, mennyiben aza' kitérőt hazafiai cél elérhetésére okvetlenül szükséges. Mit az által is bebizonyítok, hogy én — mit ezemmel es. kir. fenséged 's a' főmélt. orsz. küldöttségnek jelenteni szerencsém van — a' nélkül hogy tudnam lesz-e' szerencsés es. kir. fenséged 's a' főmélt. orsz. küldöttség részéről ajánlatim elfogadtatását megnyerhetni, költségim kockázatásával folyó augustus' végére Clark urat az alább előadandó okból ismét Pestre meghíttam. Továbbá a' munkára fordítandó költségek szoros kiszámítását a' közvélemény egy része elkerülhetlenül szükségesnek tartja arra, hogy erre alapítva az országtól és országigazgatástól méltán kívánható engedvényeket meghatározni lehessen, 's meg vagyok győződve: sokan tölem egészen részletes költségvetéseket fognak várni. Az illető művészeknek ez alkalmammal es. kir. fenséged 's a' főmélt. orsz. küldöttség elibe terjesztett több rendű jelentéseikből azonban kivüláglik, hogy illy rendkívül nagy és nehéz építményeknél, kiváltkép olly országban, hol még soha hasonló valami nem vitétt végbe 's ekkép legkisebb arányértékül semmi sem szolgálhat, még közelítőleg is alig vehetni fel a' költségeket előre. De habár Clark és Rennie urak részletes költségvetéseket küldöttek volna is be, mikép lehetne ezeket igazságosan az adandó engedvények alapjaul venni, midőn tapasztalásból tudatik, hogy nemesak a' nálunk előforduló közönséges munkáknál, mellyekre nézve mégis mindent könnyű felszámítani, hanem még Angliában is, hol nagy építményekhez úgy szolván min-ten intézkedés készen találtatik kevesebb kétséges vállalatoknál is, mint a' millyen a' Buda 's Pest közt állítandó híd, az építők rendszerint nem 10—20 percenttel hibáznak költségvetéseikben, hanem a' valóságos kiadások közönségesen két, három, sőt többszer annyival is felülhaladják az előleges felszámításokat. Ha azonban lehetséges volna is a' Buda 's Pest közt hídra fordítandó költségek mennyiségét bizonyossággal felvetni előre, a' részvény-társaságnak adandó engedvények igazságos kiszabhatására mégis mindig hiányzanék valami, 's ez azon teljes bizonytalanság, mennyit hozhat be valaha e' felállítandó híd. Az egész csupán vélemény dolga, melly a' hídől várható jövedelmet mindenkinek képzelete és véralkata szerint majd megmérhetetlen kincs gyanánt állítja elő, majd elégtelen mennyiségig nyomja le. Ha már mind a' megkívántatandó költség, mind a' várható jövedelem teljes homályban rejtezik — a' mint tagadhatlanul sűrű lepel is fűdi mind a' kettőt — és az egész tárgy szintugy mint némi egyéb vállalatok felszámítása csupán gyanítgatásokra állíthatatik, mellyek kedvezőleg de föllette kedvezetlenül is fejlődhetnek ki, és végre (mi nekem legnagyobb gyámóknak látszik) senki sem azért nem kezeskedik, hogy a' híd felépítése a' részvény-társaságnak bizonyosan nem fog többbe kerülni mint a' meghatározandó summa — sem senki a' híd' jövedelmének előre megszabandó bizonyos mennyiségeért jót nem áll: mind ebből önként következik, mikép a' fenálló körülmények közt szoros és részletes költségvetéseket nem nyujthatni be, hanem a' hídnek a' 26dik törvényezikk' értelméhez képest létre hozhatása végett, a' nevem alatti részvény-társaságnak vagy más vállalkozónak olly engedvényeket kell szükségkép nyerniök, millyek külföldön szokásban vannak, millyeket én kérek, és millyek nélkül hasonló építmények még soha nem valósultak és részvényes társaságok által soha nem is valósulhatnak. Szóval: hogy a' cél igazán elérthessék, elkerülhetlenül szükséges — miután az ország sem történhető szerencsétlenség' esetére legkisebb kármentést nyujtani, sem a' hídjövdelem lehető fogyatkozásaért kezeskedni nem fogt, hanem mind ezt kirekesztőleg részvény-társaságunk lesz kénytelen viselni — mikép es. kir. fenséged 's a' főmélt. orsz. küldöttség nekünk méltó jutalom gyanánt azon lehetőségét is kegyesen nyitva hagyni méltóztassék, mellyel fogvást a' munka szerencsés bevégzése után legalább valaha fáradságunk' díját 's nem legbiztosb alapra állított tőkepenzeink megtérülését remélhessük. Végre a' közönség' nagy része már is részletes tervek vár, mellyeknél fogvást az illető műértők előleg kiszámítani és megítélni legyének képesek: vajjon e' híd' felépítése a' két várost technikai tekintetben nem veszélyeztetné-e. És ez valóban szerfölött nagy figyelmet érdemel

egy an
ország
kapcsol
nemesa
tők ité
általab
ményen
szélyne
elégge
egyiké
gyobb
fele lár
oszlop
helyütt
kenyeb
nevelné
hídát f
álló sza
számla
építés
városok
más szá
az árad
az, mi
tagságt
vagy s
jelenté
legkeve
do hely
lértégt
és még
sőt né
ható va
torlás
hogy a
el. Má
tanács
san eg
nem t
műért
gyakr
talássa
szüksé
gu két
szélyt
ségkép
úgy hi
vántat
megtek
terjedl
szélye
nélkül
előzni
ségbe
főmélt
építés
hasonl
vállala
a' has
nak n
mérté
sitáni
mélt.
leendő
részín
tartot
litem
öt, h
lelhes
és ez
az tu
nek
mint
üres,
hetne
által
ségt
alapu
mag
met
gosit
elibe
miké
meg
ségt
beny
érte
egy

úgy annyira, hogy bármint ohajtom is a két városnak 's általában az ország' gyakran oly sok ideig ketté szakadt részeinek állandó egybekapcsolatását, mind a mellett én volnék első, ki az egész vállalatot nemcsak felhagynék, hanem azt kárhóztatnám is, ha az illető műértők ítéletéből kisélné: mikép annak végrehajtásából a két városra 's általában a házára több kár mint haszon haramlanék. Alázatos véleményem szerint azonban a két város híd nélkül is a legnagyobb veszélynek van kitéve, mint ezt a folyó évből történt szerencsétlenség eléggé bizonyítja. Már most csak az a kérdés: vajjon két oszlop, mindegyike hét hét ölnyi, nyilatkozásom szerint a folyam medrének nagyobb elfoglaltatásáról semmi esetre sincsen szó, minthogy csupán két-féle lánczhidat javaslok, t. i. egyet két oszloppal, és egyet minden oszlop nélkül a mederben, mely utolsót tekintve sem szükség venni e helyütt, általa a folyam' ágya egyetlen egy vonallal sem tétetven keskenyebbé a Nákóház irányában a mederbe állítva az áradási veszélyt nevelné-e, vagy sem? Mert ha ezt nem teszi, valósággal kár volna, a híd fel nem építeni, miután a két városnak áradástól ment állapotja az álló szabály, az áradás pedig csak ritkán történő kivétel, 's így rossz számolás volna ritkán történő kivétel miatt, mely különben is a híd-építése által sem gyakrabban, sem veszélyesebben nem fordulna elő, a városok és ország mindennapi kényelmét annyira esorbítva hagyni, vagy más szavakkal: az állandó egybekapcsolatás kényelméről lemondván, az áradások veszélyének mégis kiéve maradni. A kérdés tehát csak az, mint mondtam: vajjon két oszlop mind kettő összesen 14 ölnyi vastagságú: a Nákóház előtt a mederbe állítva nevelné-e az áradásokat vagy sem? Mind Clark úr és Plews és Slater urak mind Rennie ur — mint jelentéseikből és szóbeli nyilatkozásaikból kitetszik — azt hiszik, hogy legkevesebbé nem nevelnék, mert a híd alatt az oszlopok által elfoglalandó hely' lehúztával is sokkal téresebb vízfolyás maradna, mint a sz. Gellért-hegyi szoros, mellyen az egész víz és jégtömeg keresztül menni kénytelen. És még több más a dologhoz igen értő férfiak is hasonló véleményűek, sőt némelyek azt is állítják — mint számos hírlapi cikkekben olvasható vala — hogy a nevezett helyre állítandó 1—2 oszlop nagyobb jégtörölés ellen, mely mindig főoka az áradásoknak, kedvezőleg hatna, minthogy a nagyobb jégtáblákat megörvén, ezek könnyebben uszhatnak el. Mások ellenben azt tartják, hogy híd építeni teljességgel nem volna tanácsos, mielőtt a Duna nem szabályoztatik, és e két munkát szorosan egybekapcsolva kellene végezni. Mellyik helyesebb e nézetek közül, nem tudom, 's nem is akarok ítélni fölé, minthogy ez kirekesztőleg műértők körébe tartozik, ámbár hasonló tárgyakról, kivált újabb időkben, gyakran a legavatatlanabbis, ki sem szükséges ismeretekkel sem tapasztalással nem bír, elhatározó ítéletet vél mondhatni. Az illető műértőknek szükség tehát minden esetre elhatározni: vajjon összesen 14 ölnyi vastagságú két oszlopnak a Nákóház előtti vonalon a mederbe állítása az áradási veszélyt nagyobbítaná-e, vagy sem; és vajjon általán véve a hidépítésnek szükségké a Dunaszabályozással egyetemben kell-e történnie? Ehhez azonban úgy hiszem fens. cs. kir. főherceg, főmélt. országos küldöttség! nem kívántatnak részletes tervek, miután alázatos véleményem szerint a tervek' megtekintése és vizsgálata technikai tekintetben csak annak elhatározására terjedhet, vajjon a hidépítés a két város' s annak minden környékét veszélyeztetné-e, vagy sem; mert magát a hidépítést illetőleg, erre nézve — a nélkül hogy cs. kir. fenséged 's a főmélt. orsz. küldöttség bölcsességét megelőzni, vagy igen jeles honi műértők ismeretét csak legtávolabbról is kétségbe vonni akarnám — nem láthatom jól által, hogy cs. kir. fenséged 's a főmélt. orsz. küldöttség által tett határozat után, mely szerint a kérdéses híd építés egyáltalán csak oly művészre bízhatóik, ki már ezelőtt valamely hasonló nagy munkát tökéletességre hozván, magát minden tekintetben illy vállalatnak végbevitelére alkalmatosnak megbizonyította — miképen lehetne a hasonló munkákat már végbe vitt Clark és Rennie urak' részleteit ollyasoknak megvizsgálniok, kiknek még nem volt alkalmuk teoriájokat olly nagy mértékben, millyen a kérdéses feladat, sükerült praxis által is megvilágosítani. Minthogy azonban az építendő híd nemének cs. kir. fenséged 's a főmélt. orsz. küldöttség által, az illető műértők ítéletének fentartásamellett, leendő elhatározása esetére még több, részint a közbátorság' körébe vágó, részint az építés módját illető kérdés adhatná magát elő, legezeliányosbna tartottam — időnyeres' tekintetéből — Clark urat, mint már fentebb is említém, ismét egyenesen Pestre meghíni, hol e folyó hónap végével várom őt, hogy az illető műértők részről netalán teendő kérdésekre azonnal felelhessen, 's ekkép az egész tárgy minél előbb valóságra fejlődhessék. — És ezek azok, miket a híd' ügyét illető közvéleményre nézve — mennyire az tudomásomra juthatott — cs. kir. fenséged 's a főmélt. orsz. küldöttségnek mély alázattal előadnom szükségesnek tartottam. És pedig nem azért, mintha legtávolabbról is gondolnám, hogy a sokaság' közönségesen olly üres, 's majd mindig egyoldalú 's felületes beszéde legkisebb befolyással is lehetne határozatára a főmélt. orsz. küldöttségnek, mely az országgyűlés által olly nagy hatalommal ruházott fel, mellynek elnökségét cs. kir. fenséged méltóztatik viselni, 's melly bölcsen meg fogja ítélni tudni, mennyire alapulnak kérelmim igazságon — hanem egyedül azon okból — 's ezzel én magamnak tartozni véltem — hogy ugyanazon sokaságnak, melly személyemet és indítóokaimat balul 's egészen hibásan ítélte meg, e néhány felvilágosításim által — mellyek hihetőleg később tudtára fognak jutni — szeme elébe állítsam — akár létesül a Buda's Pest közt állandó híd, akár nem — mikép szándékom tiszta és követelésim csak a munka végbevitelésének megfelelők voltak. — Mielőtt azonban e soraimat befejezném, cs. kir. fenségedet 's a főmélt. orsz. küldöttséget arra kérem mély alázattal, hogy mind benyújtott alázatos nyilatkozásomat, mind e felvilágosító függelékét úgy érteni ne méltóztatassék, mintha én a Buda's Pest közt létesítendő állandó egybekapcsolás eszközölhetésének legjobb módja iránt semmi árnyéklatok-

nak helyt nem engednék. Javaslataimat Clark és Rennie urak tanácsa után 's részint saját nézetimhez képest úgy tettem, mint legjobb belátásom és lélekismeretem sugalák. Már most a cs. kir. fenséged 's a főmélt. orsz. küldöttség által netalán szükségesnek látandó útbaigazítás 's felvilágosításért esedezem, nyilván kijelentvén itt, hogy az 1832. 26dik törvényeziknek a' dícsőségesen uralkodó felséges ház 's a magyar nemzet díszére 's javára holt belükből életre hozhatását elősegíteni ohajtván, minden végbevitelőre, mi e tárgyban cs. kir. fenséged 's a főmélt. országos küldöttség által rendeltetni fog, teljes készséggel ajánlkozom. Ha például azon helyzetek, mellyeken az illető két híd építetni javaslok, nem felelnének meg; ha a partok feltöltése és az általam a Nákóház előtt minden használatra építetni javasolt lánczhid mellett tán alább a sz. Gellért-hegy táján még egy ha jöhídnak is fentartása látszanék kívánatosnak 's b. 's b. méltóztatassék kérem, ez iránt 's mind ennek létesíthetőségére nézve csak kegyes utasítást adni, én bizonyosan, mennyire csak a lehetőség engedi, teljes ügyekezettel azon leszek, hogy cs. kir. fenséged 's a főmélt. orsz. küldöttség' kívánságát 's parancsát pontosan teljesítsem, 's ekkép bölcsességük által vezéreltetve azt, mi a két város 's általában az egész haza állandó egybekapcsolatásaul legalkalmasbna találtatik, minél előbb létre is hozzam. Legmélyebb tisztelettel maradván cs. kir. fenséged, 's a fő mélt. orsz. küldöttségnek Pest aug. 20kán 1838 alázatos szolgálja báró Sina György.

Ó-Tordán aug. 19től 26aig tarták az erdélyi n. fejdelemségi egységihivók (unitariusok) évenként tartatni szokott, de a körülmények miatt 1832 óta nem tarthatott közönséges zsinati főgyűléseket (synodale consistorium) ó-tordai ns megyéjük keblében, a világi részről azon vallásbeli főügyelő (főcurator) kir. táblai elnök vargyasi Daniel Elek, az egyházi részről superint. helytartó Székely Miklós uu. elnöksége alatt, mellyben 19 ifju papnak megvizsgáltatás utáni fölszenteltetésén kívül a megírult superint. hivatalra, nagy szótöbbséggel megválasztott, 's legfelsőbb megerősítés alá terjesztetett Székely Miklós ur, az egységihivók kolozsvári főiskolájokban r. k. tanító; egyházi főjegyzőnek szinte szótöbbséggel Székely Sándor ur r. k. tanító; egyházi szónoknak (generalis orator v. fiscus) esperes Kozma Gergely ur; a kolozsvári főiskola ügyelőinek bethleni gr. Bethlen Ferencz, és főkormányi titoknok iszlói Iszlai László uu.; végre ugyanazon főiskola rectorának Brassai Sámuel ur r. k. tanító és a m. t. f. l. tagja. Bár e gyűlés egész hétnél tovább tartott, milly hosszú zsinatot az öregek sem értek; mindazáltal a ns aranyos-tordai egyházi környék, ns Torda város (melly a föléle hírlapokban is többször hirdetett vallási türellemnek újabb példait adá) a városi és vidéki minden vallásu buzgó részvevők szívessege... kifogyhatlan volt. (E.H.)

Magyar tudós társaság. — Akadémiai költségen legújabban megjelent: Régi magyar nyelvemlékek. (Időkor: A magyar keresztényedés elejétől minden, a mi 1550ig eredetiben előkerül. Már 1550től 1575ig némi változással csak a nyelv hivatalos életét, sajátosságait, helyesírását, elavult szavait, szerkezetét mutató, mellyekkel historiai fölvilágítás, magyar házi élet, szokás kifejlése is jár. 1575—1600ig ugyanazon tárgyak, még nagyobb megválasztással). Kiadta a magyar tudós társaság. Döbrentei Gábor, mint szerkesztő, fölügyelése alatt. Első kötet: I. Temei beszéd és könyörgés. II. Ó testamentomi néhány könyv. Budán, a m. kir. egyetem nyomtatása, 1838. Nagy 4ed rétből összesen 493 lap, nyolcz ékes hasonmással, finom velinen, kemény táblába kötve, papírossal borítva 7 fr., vászonnal borítva 7 fr. 10 kr. e.p. Kapható Eggenberger József és fia akadémiai központi könyvtárusoknál 's általa minden hiteles könyvtárusnál az országban. D. S. Schedel Ferencz, titoknok.

KÜLÖNFÉLE: Ambrus Örszébet, hódmezővásárhelyi lakos felesége, f. é. sept. elején 4 élő magzatot szült, kik közül a három fiu Gáspár, Menyhért, Boldizsár, a leány pedig Maria Anna nevet kapott a kereszttségben, 's nem sokára születésük után meghaltak; anyjuk egészséges. — Imecsfalván (Erdélyben) aug. 15ikén Bede József fehérvári kanonok élte 76ik évében papsága felszázados ünnepét üllé 's az aranyemenyeczűjökét ünneplő Balás Antal és Bede Annár a áldást ada. Ebéd után még az arany menyeczűsek is vigan lejték az életlehelő magyar táncot. — „Zofia“ gőzös jelenleg Dráva 's Száva medrét vizsgálja. — Ferdinand királyi főherceg a szebani árvaházi növendékeknek 80 pengő frtot ajándékozott, mit ezek a pesti vízkárvallottak fölsegelésire küldének, megtoldva 20 pgő frttal Knechtel Adám igazgatójuk által; a magyarországi lapok e szép jótétről mindeddig nem szólhatnak, mivel az Erdélyi Hírlap által april óta csak most értesültek e szép tetrül.

Gőzösin k jövő octoberben következő renddel pályázandak: „Maria Anna“, 76 löerejű, kapitánya J. A. Masjon, Linzbül Bécsbe egy nap alatt 2, 9, 16, 23, 30; Bécsbül Linzbe: 4, 11, 18, 25; „Nádor“, 42 löerejű, kapit. Pohl J. Bécsbül Pozsonyba pontban délután 2 órakor 3, 11, 19, 27; Pozsonybul Pestre pontban regg. 6 órakor 4, 12, 20, 28; Pestrül Pozsonyba 's Bécsbe: reggel 7, 15, 23, 31; „Árpád“, 80 löerejű, kapit. Gerritsen L. W., Bécsbül Pozsonyba pontban délután 2 órakor 7, 15, 23, 31; Pozsonybul Pestre regg. 6 órakor 8, 16, 24; Pestrül Pozsonyba 's Bécsbe reggel 11, 19, 27; „Zrínyi“, 80 löerejű kapit. Mayr F., Pestrül Zimonyba 's Drenkovára 6, 22; Drenkováról Zimonyba: 12, 28; Zimonybul Pestre: 14, 30; „J. Ferencz“, 60 löerejű, kap. Ferro, D. Pestrül Zimonyba 's Drenkovára 14, 30; Drenkováról Zimonyba 4, 20; Zimonybul Pestre: 6, 22; „Argo“, Galacszul Brailába 's Skelagladovára 10, 26; „Pannónia“, 36 löerejű, kapit. Knifcz G. Skelagladováról Brailába: 12, 28; Brailából Skelagladovára: 2, 17; „V. Ferdinand“, 100 löerejű, kapit. John Th. Everson, Brailából Galacszra 's Konstantinápolyba: 2, 17; 's nov. 3ikán; Konstantinápolybul Galacszra 's Brailába: 11, 28; „Metternich Kelemen herczeg“, 140 löerejű, kapitánya Benjamin Wynn Ford Konstantinápolybul Trapezunthban 's vissza minden 14 napon egyszer; „Crescent“, 120 löerejű, kapit. G. Clician Konstantinápolybul Trapezunthba és vissza minden 14 napon egyszer „Stambol“, 160 löerejű, kapit. John Ford, Konstantinápolybul Smyrnába és vissza hetenkint egyszer; „Maria Dorothea“, 70 löerejű, kapit. A. Pietroni, a Dardanellákból Fontan-Pasa Salonichba 's vissza minden 14 nap egyszer. „Stambol“ és „Maria Dorothea“ pályavonalai közvetlen kapcsolatban vannak egymással. A nevezett főállomásokrul reggeli 6 órakor indulnak a gő-

zések; kivételek a fölvéti jegyeiken leendnek szemléltetők; közelebbi körülményekről pedig az illető ügyvivők által értesülhetni. Az utasok illő s jutányos élelmezésökrül ezelszerű rendelkezések tételvék. A' málhákon 's egyéb kötegeken, tévedés-elkerülés végett, nevé 's rendeltetési helyét szükség följegyezni minden utasnak; minden tehernek biztos helyre rakatása a' hajógazdának (conducateur) kötelessége, ugyde annak elviteléről magok a' tulajdonosok tartoznak gondoskodni.

A m e r i k a.

Buenosayresi jun. 3aig terjedő hírek szerint a' francia ostromzári sereg erősítvényt kapa 's jelenleg 2 briggbül, 2 corvetbül 's 2 goeletbül áll 600 álgyuval. Két brit hadihajó la Plata folyamban horgonyzott. A' követkamra következőket határozott: 1) a' kormány bánásmódja Franciaország ellenében javaltatik; 2) a' kormány ügyekezze tovább is e' szeltemben működni; 3) a' kormány megbizatik annak idejében a' francia királytól az ostromzár által okozott károkért elégtétel-kivánásra.

P o r t u g á l i a.

(Times) Tagus gőzös Lissabonbul aug. 22éig terjedő híreket hozza; szerintük a' választások eddig a' mérsékelt párt részire ütöttek ki; Portóban mozgalmak és zavarok történtek, mik ismétlésitül rettegnek a' választások végén; az itteni tulzókat das Antas gr., a' környékben fekvő katonaság parancsnoka, gyámolítja; aug. 20aig a' város még nyugott vala. Remechido föbelövetése daczára még folyvást üzi több zendülő guerilla csapatongását a' tartományok bérczes vidékin. Manoel Ignacio másod guerilla-főnöket elfogák 's midőn megakart szökni, agyon lövék. Egy 180 főnyi guerilla-csapatot, bizonyos Philippe vezérsége alatt, ropesai határoknál spanyol csapat támoda meg 's közülök 125öt felkonczolt 's 25öt fogollyá tón. Philippe 's más négy szabadulásukat lovuk gyorsaságának köszönhetik.

S p a n y o l o r s z á g.

Espartero, meghallván Oraa szerencsétlenségét Morella előtt, azonnal hadosztályt küldé Lodosába, Cabrera lépteire figyelés végett, ha talán Ebro partíhoz közelítne. Azon hír, miszerint a' bank hat millió realt kölesönze a' kormánynak, következőleg módosítandó: a' kormányzó királyné leginkább 4 millió real ígérésivel békíté ki Espartero fővezért, 's mivel a' kincstár üres volt, saját magánpénztárából küldé meg az ígért mennyiséget, melynek visszafizetéséért Gavirra és a' bank kezességét vállalának, 's részükrül 2 millió realt a' központi 's ugyanannyit a' tartaléksereg számára kölesönzének. — Narvaez tábornok szigorú rendszabályai kívánt sikerűek Mancha tartományban; legujabban ismét 1500 carlosi hódult azok következtében a' királynénak. — Aug. 10kén marokkói hadsereg jelent meg Centa előtt Éjszakafrikában. E' csapat sokkal erősebb a' mult évi júliusban ott mutatkozottnál, 's ugyanazon álláspontokat foglalá el, miken tavaly imez tanyázott. Szerencsétlenségre Centában most igen kifogyott az élelem 's takarmány, az őrség pedig nem teljes számu. — Az ismét Munoz mellvízkorságban szenved 's igen veszélyesen beteg. — Oraa szerencsétlensége igen kellemetlen hatást szült a' fővárosban 's az ellenzés nyíltan a' ministerséget vádolja, mivel Oraa tábornokot nem tudá ellátni a' szükségsekkel. E' vád alapos ugyan; de a' tábornokot koránsem mentheti ki a' felelősség terhe alól, mert nem kellett volna ostromhoz kezdnie, ha tudá, hogy nincsen mind azon segédeszköz birtokában, mely vállalat sikerésítésre szükséges. Oraa pedig nem csak ezt mulasztá el, hanem háta mögött csatakész carlosi sereget hagyott, mely őt minden összeköttetéstől alkotmányos helyekkel elzárá, 's minden élelem-szállítást lehetlenné tón. 'S a' vezér e' példátlan gondatlansága iszonyu zavarba hozá a' kormányt, mely most már legnagyobb áldozatokkal is alig leendhet képes pénzt szerezni. Madridi aug. 25ki levelek ministerváltozást rebesgetnek azon gyászos esemény következtében. A' királyné, mint mondják, Castanos tábornokot hívá meg tanácskozára új ministerség-alakítás végett. Oraa tábornok is beadá lemondását; a' királyné azonnal hivatá Ofalia grófot 's e' szökat intézé hozzá: „Ismét egy tábornok, ki elhagyni akarja szolgálataunkat.“ Ofalia: „S az egész ministerség ugyanazt kívánja tenni.“ Oraa veszteségét még mindeddig nem tudhatni; a' két igen véres rohanás azonban minden esetre sok emberébe került. Barcelonai hírek szerint Cabrera, Forcadell 's Llangostera aug. 23kán váratlanul megindulának Valencia felé, 's környékén nagy pusztításokat vittek véghez. A' valenciai nemzetőrség 's csekély számu katonaság szakadatlanul fegyverben áll. Egy közel állomásozó angol hadihajó szolgálatát ajánlá a' helyparancsnoknak, mit ez el is fogadott. Saragossában esőndzavar-kiütéstől félnek a' fellengősdiek résziről, kik, minden bajt a' ministerségnek tulajdonítván, erőszakos kormányváltozással fenyegetőznek. A' nemzetőrség éjjel nappal fegyverben őrködik 's a' pattantyusok égő kanócczal állnak az álgyuk mellett. Hasonló eseményektől rettegnek több nagyobb városban is. —

Oraa hivatalos jelentésének, Morellat elhagyatáról, Madridba érkezte után a' ministerek azonnal összegyülének 's következők határozatokat hozának: 1) Latre hadminister azonnal a' központi hadsereghez sietend, kitudására azon okoknak, melyek miatt Oraa tulajdonképen az ostrommal föl hagyott, 's hogy egyszersmind elintézzé a' szükségeseknek gondolandó rendszabályokat; 3) Latre helyét ideiglen Aldama tábornok potolandja. Espartero, a' Quotidienne szerint, ismét benyujtá lemondását, olly hozzáadással, hogy a' fővezérséget 8 nap mulva minden esetre átadandja Alaix tábornoknak; ennek híre nagy fölindulást okozott a' fővárosban, hol lázadás-kiütéstől félnek, mely esetben alkalmasint megszalasztanák a' ministereket.

A n g l i a.

London, aug. 31kén: Lajos Fülöp francia királya, hálajelül Nen ours hg kitünő fogadtatásáért, igen szép művü írószekrényt ajándékoza Viktória királynénak. — Cambridge hg 's a' hannoverai király közt komoly viszály támadott; ez utóbbi ugyanis tetemes pénzmenyiséget követel testvérétől, melyet az, állítólag, hannoverai kormányzósága alatt jogtalanul elkölte. —

Mihály, muszka nhg 's trónörökös, gyöngékedő egészsége miatt nem látogatandja meg ezuttal Londont. — Macintosh 's társ. vizellenes köpönyeggyára elégett; a' kárt 20 ezer font sterlingre böcsülük. — A' londoni dolgozó osztályok sept. 17kére nagy népgyűlést hirdetének, kérelem-szavazás végett a' nagy nemzeti kívánatokért. — Normanby marq. az irlandi lordhelytartó, az ország nyugati tartományban utazik, hol mindenütt lelkesülve fogadja a' nép szabadelmü része. — Canadai hírek szerint James Morreau politikai foglyot aug. 6ikan börtöne előtt kivégezteté az ítélőszék. A' nép nyugottan nézé a' szomorú eseményt. — Az angol sajtó kiméletlenül szabdálja a' francziákat azon szineskedésükért, mellyel a' kis parisi grófot fogadák; a' ministeri Globe így szól e' tárgyuul „A' republicánusok tajtékoznak dühökben a' 101 álgyulövés miatt 's kárhözhatják a' sok régi büzü udvari tisztelgést, 's arra emlékeztetik az örvendő királyt, hogy a' római király idegen ágyon halt meg, a' „csuda gyermeke“ pedig bölcsebbül idegen országba vala kénytelen költözni. Nem gyszerul beszélnek ugyan ez urak; de saját tapasztalásukból tudhatják, hogy hol már egyszer örökös királysági rendszer uralkodék, ott a' nemzet mindig ujra visszatér az uralkodás e' módjához, mert jól tudja, miszerint csupán az által kerülheti el a' személyes érdembül származó halálos féltékenység veszélyes igényharczát. Az emberek ugyanis, gyarlóságuknál fogva, sokkal inkább eltűrik, ha vak sors vagy születés emel valakit fölibük, mintha azt a' kitüntetettnek saját érdemei eszközlik, mik ellen mindenki föltámodna, ki tulajden érdemít méltóbbaknak tartaná olly magos kitüntetésre. Ha nem tudnak a' francia republicanusok okosabbat eselekedni, mint orraikat fintorgatni hgi keresztelések miatt, ugy inkább ássanak maguknak sirt és szálljanak örök álmra. Gyalázatosan bebizonyíták ök 1830ban tehetlenségüket, midőn 8—10 napig uralkodó nélkül vala Franciaország, Paris pedig a' néphatalmában, katonaság és Boubonok pedig alig létezének. 'Se' kedvező alkalomkor egyetlen macska sem nyávogott respublicáért, holott akkor mindent lehetett volna eszközteni; de épen a' legnagyobb szájhősök állottak remegve a' torlaszok mögött, 's most, midőn egy kis gyermek tisztelére álgyudurrogást hallanak, dühösen pödörgetik bajszokat 's atkozák a' szeptemberi törvényeket, mivel azok tartalma szerint nem szabad senkinek a' respublicáról feesegni.“ M. Herald: „Kard-ajándékozás a' parisi hatóságától Orleans hg kis fiának, valódi francia bohócság. Adtak volna neki inkább arany kánalkát, ez sokkal ezelszerűbb leendett; de egyszersmind okosabb is, azt pedig jól tudjuk, miszerint józan ész 's bölcesség szolgálai hízegéssel nem szokott összeférni, 's csupán ez, jó adag szemtelenséggel párosulva, szülheté a' szajnai megyeispan e' szavait: „Hasonlítsón e' kard Lajos Fülöpéhez, melly csak határink 's intézvényink védelmére szokta elhagyni hüvelyét.“ Ha kormányunk bátran merészlene föllepni, valóban nem is fogta volna máskép használhatni Lajos Fülöp; de így hányszor onta vért Lajos Fülöp kardja, holott az ország határi 's intézvényi koránsem valának veszélyeztetve? Nem láttuk-e legmelyebb béke idején, mikép nyomult Hollandiába Lajos Fülöp serge 's öldöse a' hollandi király alattvalóit, míg az angol lobogó egyesülve a' francziával, Talleyrand 's Palmerston politikája következtében, tengerről fenyegeté Hollandia partvidékeit? Franciaország afrikai hódítási, Mascara kegyetlen földulata, Constantine kizsákmányozása, vajjon olly kard tettei é, melyet a' „béke Napoleona“ csupán Franciaország határi 's intézvényei védelmére mezteleníté meg? Kétségkül jövend nap, mellyen angol hadsereg kiűzendí Afrikából a' francziákat, mikép Keletindiából 's Egyiptusból kiűzek őket fegyverink; jobb lett volna azonban előre gátolni a' francziák terjeszkedést keleten; mint utóbb majd sok ember 's pénzveszteséggel megsemitni tetteiket, mi bizonyosan azonnal megtörténe, mihelyt Anglia sorását nem Cupido (Palmerston) nyíltai, hanem ón golyók 's kardok fogják intézni. Mi e' kifejezést illeti: „Lajos Fülöp kormánya szabadság 's törvény alatti uralkodás“ azt csupán ünnepeles guynak kell tekinteni, mert köztudomásu, miszerint Franciaországban Lajos Fülöp trónra lépte óta egymást érte a' sok politikai üldözés, sajtó-elnyomás és kárhözhatása minden vélemény szabadságnak. Ennyit ez emelyítő hízegésekrül a' csecsemő böleseje mellett.“ Standard: „A' francziák kardot adának ajándékuul a' kis gyermeknek, ki egykor talán uralkodójuk leend, 's ez által akarattalanul bebizonyíták, hogy fötöttük csak karddal uralkodhatni; az erkölcsi következtetés ebből nem nehéz.“ — A' sok fonakság közt legbélyegzőbb a' jour. des Débats szemtelensége, melly ugyanazon szerkesztő alatt 1811ben a' „római király“ születésekor ezt írta: „A' 22dik álgyulövésnél minden ember utczára rohant, 's összeülekezve kiáltá: „Éljen a' császár!“ Öreg haresosok arezárol örömkönyük pörgének. Ez valódi értelme a' francia nemzetnek ez eseménynél, mit a' császárság 's Európa egyenlő türhetlenséggel várt, 's melly különös ünnepe leend minden egyes családra nézve.“ — 1820ban a' bordeauxi hg születésekor: „Két század óta harmadszor tanusitá az isten szeretete csudájával, dicső előszeretetét azon fönséges családhoz, mellyet Franciaország trónjára emelt. Megfoghatlan sorsa Európa legidősb királyságának! Föltámod ez 's terjed, midőn elenyészni látszik, és sirjai öleiben is új életre 's erőre talál. Henrik Károly, bordeauxi hg, Franciaország fia, ma születék. Semmisüljön meg e' fönséges böleső mellett minden összeesküvés.“ 1838ban: „Franciaország örömmel fogadja a' szabadelmü kir. család e' fiát. A' haza ismeri azon példát, mit a' parisi gróf családjában látand, 's azon megható erényeket, miket ott tanulán, valamint azon magos bölcességét is, melly lépteit vezérlendi, 's mellyre az ég most mosolyg és hatalmat hint.“ —

(Courier.) Hannoverából több alkalomkor L. II., 's Hlik György angol királyok a' korona ingó javait Londonba hozták, hol utóbb a' kir. hgek az egész kincset fölösták maguk közt, melly alkalomkor Cambridge hgnek leg több jutott. Hannovera most visszakívánja koronája kincseit, 's az igazság egészen részén van, mert a' korona javai mindenkor csak az országot illethetik.